



ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של  
מכון מאיר בכתובת: www.meirtv.co.il

# סוד החלום

## עיון בפרשת השבוע על פי ה"פרי צדיק"

### 1. ספר בראשית כו, מ"א-מ"ז; כ"ז, ה'-ט"ו

(מא) וישׁטם עֵשׂו אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ אֲבוֹי וַיֹּאמֶר עֵשׂו בְּלִבּוֹ יִקְרָבוּ יָמַי אֲבָל אֲבִי וְאֶהְרֶגֶה אֶת יַעֲקֹב אֲזוּי: (מב) וַיֵּגֶד לְרַבְקָה אֶת דְּבָרֵי עֵשׂו בְּנֵה הַגָּדֹל וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְיַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲנֵה עֵשׂו אֲזוּיךָ מִתְנַזֵּם לְךָ לְהַרְגֶּךָ: (מג) וַעֲתָה בְּנֵי שְׂמֵעַ בְּקִלִּי וְקוּם בְּרוּחַ לְךָ אֶל לְבָן אֲזוּי זֶרְעֶךָ: ... (מו) וַתֹּאמֶר רַבְקָה אֶל יַעֲזֹק קִצְתִּי בְּזוּי מִפְּנֵי בְּנוֹת זֹת אִם לָקֻז יַעֲקֹב אִשָּׁה מִבְּנוֹת זֹת כִּאֲלֹה מִבְּנוֹת הָאָרֶץ לָמָּה לִּי זֵוִיִּים: ... (ה) וַיִּשְׁלַח יַעֲזֹק אֶת יַעֲקֹב וַיִּלְךָ פְּדִיָה אֶרֶם אֶל לְבָן בֶּן בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי אֲזוּי רַבְקָה אִם יַעֲקֹב וְעֵשׂו: ... (ו) וַיִּשְׁמַע יַעֲקֹב אֶל אֲבוֹי וְאֶל אִמּוֹ וַיִּלְךָ פְּדִיָה אֶרֶם: ... (ז) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שִׁבְעֵי וַיִּלְךָ זֶרְעֶךָ: (ח) וַיִּפְגַּע בְּמִקְוֹם וַיִּלָּן שֵׁם כִּי בָּא הַשָּׁמַשׁ וַיִּקְוֹז מֵאֲבָנֵי הַמִּקְוֹם וַיִּשֶׁם מִרְאֲשֵׁתוֹ וַיִּשְׁכַּח בְּמִקְוֹם הַהוּא: (יב) וַיִּזְוַלְם וַהֲנֵה סִלְמֵי מִצַּב אֲרֻצָּה וְרֹאשׁוֹ מִזֵּיַע הַשָּׁמַיְמָה וַהֲנֵה מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וַיִּרְדִּים בּוֹ: (יג) וַהֲנֵה יְהוָה נֹצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יַעֲזֹק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתָה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְנַנֶּה וְכוֹרְעָה: (יד) וַהֲנֵה יִרְעָךָ כַּעֲפָר הָאָרֶץ וַיִּפְרָצֶת יָמָה וַקְרָמָה וַצְּפִנָה וַנְּגַבָה וַיִּבְרָכוּ בָּךְ כָּל מִשְׁפּוֹחֹת הָאֲדָמָה וַיְבָרְעָךָ: (טו) וַהֲנֵה אֲנֹכִי עִמָּךָ וַיִּשְׁמְרֶתִיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ וַהֲשִׁבְתִּיךָ אֶל הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עֲשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לְךָ:

### 2. עין אי"ה ברכות ב, ט, ס"ז

רבא רמי כתיב נחלום אדבר כו וכתוב וחלומות השוא ידברו לא קשיא כאן ע"י מלאך כאן ע"י שד. הכח המדמה יכול להיות קשור בהמציאות הכללית רק באיש אשר כל מעשיו והגיוני לבבו הם ערוכים להאזר הכללי של כל המציאות כולה, והוא העובד ד' היותר נשגב. וכיון שכל דיעותיו ומעשיו קשורים הם להמטרה הכללית של השלמת כל היקום כולו, מעשה ד' והצלחתם, ע"כ כחו המדמה הנהו גם הוא נפעל רק מענינים שיש להם יחש עם כלל המציאות. ע"כ יהיו בתוכן של ענין רב, ודבקים באמת עם הקשור בכלל המציאות מהעמיד וההוה והעבר. אמנם האיש אשר מחשבותיו והגיונותיו פונות אל מגמתו הפרטית, גם כחו המדמה אינו כ"א מתייחס אל ערכו הפרטי, ואין לו יחש אל כלל המציאות כולה. ומה הוא האמת שיוכל להמצא בכח מדמה כזה שאינו מתפשט

מהתרכוז עצמיותו הפרטית, אין פעולה בלא פועל. ע"כ הכח המפעיל על הכח המדמה של האיש הקדוש שכל נפשו קשורה אל טובת כלל המציאות כולה, הוא כח מתאים אל תהלוכות כללות המציאות, וחזיונותיו יהיו תמיד מועילים להדרכה והישרה כללית, ע"י מלאך, כח כללי הוכן מראש ע"פ העצה של החכמה העליונה להשלים את כללות המציאות. אמנם האיש הפרטי, שקטנו מחשבותיו והגיוניו רק בחוג אנוכיותו הפרטית, יהיו מצומצמות, סידור כחו המדמה לא יצא אל הפעל כ"א ע"פ כחות הפרטיים שאינם מתאימים לטובת כללות המציאות ואינם קשורים בו. חלומות כאלה השוא ידברו, והם ע"י שד, כח פועל רק לפי ערך הפרטיות שאינו מתאים לסדר ומשטר כללי, ואינו לובש מלאכות, כתכונת הקדושה המתנשאת לחבוק ורועות עולם באהבת שם ד' אל עולם.

### 3. צדקת הצדיק ג'

ובלילה עת שכיבה ומנוחה צריך גם כן קבלת עול מלכות שמים שגם בשכבו על מטתו ידע לפני מי הוא שוכב כמו שכתב בהג"ה דריש אורח חיים. וזה מלאכה יותר גדולה. וכמו ששמעתי בזה על פסוק (בראשית כ"ח י"ב) ויחלום יעקב שמהחלומות ניכר מעלת האדם אם גם כשאינו עושה כלום רעיונותיו רק והנה ה' נצב עליו (שם). ובדבר זה צדיקים מעטים שנתפארו כן. ולכך נתנו ברכה היתירה לערבית שהוא השכיבנו לטלום:

### 4. צדקת הצדיק רמ"ג

החלומות של האדם הם המגידים לו על הרהורי לבבו לדעת במה הם שקועים ביום שמהם הם באים כמו שאמרו ז"ל (ברכות נ"ה ע"ב) ועל זה יסתער לב האדם כאשר יראה כי גם בעסקו בתורה רוב היום ככולו כל זמן שלא נמלט ממחשבות זרות הנולדת מצד היצר שבלב הכוסף לאיזה דבר ונקטר בו לא נמלט מחלומות ודמיונות כאלו. וזה נקרא אצל חז"ל רוח הטומאה השוכן בשינה פירוש על ידי אותן דמיונות ואין לו אז כח מחשבה טובה המגדרת בו. ובודאי יעקב אבינו ע"ה שחלם (בראשית כ"ח י"ג) והנה ה' נצב ומלאכי אלהים עולים ויורדים בו גם בשינתו רוח הקודש שורה עליו לא רוח הטומאה חס ושלום:

### 5. צדקת הצדיק ר"ג

ובליקוטי תורה פרשת וישב ביאר ענין החלום מוחין דגדלות שבתוך מוחין דקטנות עיין שם. וכן הדמיונות של הבל הם מוחין דקטנותו ... רק מכל מקום מפני הקטנות המסבבו אי אפשר בלא דבר בטל אבל יש בו גם בר.

### 6. צדקת הצדיק ר"ד

והגם דכל אחד יש זמן שהוא בקטנות ואי אפשר להיות לעולם בגדלות ודביקות הראוי. וכמו שנבראת השינה ואמרו (בראשית רבה ט' ו') שהוא טוב מאוד שעל ידי זה נינוח וחוזר לקבל חיות חדש. וכן צריך לנוח מעט מדברי תורה לפעמים וביטולה של תורה זהו יסודה (מנחות צ"ט ע"ב). מכל מקום גם באותו זמן יש חילוק בין הרהורים כפי מדריגתו בדברי תורה שעל לבו:

וכענין יעקב אבינו ע"ה חלומו שהוא הדמיונות שלו בעת הקטנות הוא גם כן (בראשית כ"ח י"ג) והנה ה' נצב עליו וכן כל אחד לפי מדריגתו. והרי חלום יעקב אבינו ע"ה היה מדריגה גדולה לאחרים וכן הרבה מדריגות. ומה שאצל אחד הוא מחשבת דברי תורה הוא אצל אחר מחשבת הדמיונות כי הוא מעמיק יותר בדברי תורה להגיע אל האמת הברור הניכר לעין שהוא כן שזה נקרא אמת שהוא מבורר בהתגלות לבו ועיני שכלו.

### 7. עין אי"ה ברכות ב, ט, מ"ב

א"ר הונא, לאדם טוב מראין לו חלום רע, ולאדם רע מראין לו חלום טוב. יסוד התכונות הנפשיות לטוב ולרע הוא תלוי במדת אהבת עצמו, שמי שאהבת עצמו נפרזה אצלו יותר מגבול הצדק והאמת, האהבה הזאת תעור את עיניו ויהיו אצלו כל דרכיו בחזקת מתוקנים לא יראה לעצמו און ועול, ... וגם על הרהורי לב לא יסתפק אולי עולה עשה. לא כן האיש הטוב, מדת אהבת עצמו בנוי אצלו ע"פ הצדק ואמתת המשפט, ואם עשה עול או מדה רעה מקוננת בלבבו, יכירה בלא משא פנים לנפשו. ע"כ הציורים שבכח המדמה של אדם טוב הם מלאים מוסר כליות ותוכחה ומרדות לנפשו, ע"כ כאשר יבא החלום מהרהורי לבו מראין לו חלום רע. ולאדם רע, שגבול הצדק והישר הוא אצלו רק רצונו ותאוותו, יחזה לו עתידות רק טובות 'ומרום משפטיך מנגדר', ע"כ מראין לו חלום טוב.